

Biblioteka akademicka: infrastruktura – uczelnia – otoczenie. Konferencja Biblioteki Głównej Politechniki Śląskiej w Gliwicach

Renata Ciesielska-Kruczek

Biblioteka Instytutu Neofilologii – Sekcja Angielska. Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

Biblioteka Główna Politechniki Śląskiej była organizatorem konferencji *Biblioteka akademicka: infrastruktura – uczelnia – otoczenie*, która odbyła się w dniach 24 – 25 października 2013 r. Celem obrad była wymiana doświadczeń z obszaru funkcjonowania bibliotek akademickich w dobie zmian technologicznych. Tematyka skupiła się wokół komunikacji naukowej związanej z rozwojem współczesnych technologii oraz działalności bibliotek analizowanej w trzech aspektach: infrastruktury technicznej, środowiska uczelni oraz otoczenia prawno-organizacyjnego.

Konferencja została zorganizowana w ramach projektu *Rozwój sprzętowo-programowy platformy i lokalnej sieci dla wirtualnej infrastruktury Biblioteki Głównej Politechniki Śląskiej w celu pozyskania, tworzenia i udostępniania zasobów naukowych, Działanie 2.3 Inwestycje związane z rozwojem infrastruktury informatycznej nauki*. Główny koordynator dr Monika Odlanicka-Poczobutt przedstawiła założenia projektu, którego efektem ma być rozbudowa zasobów cyfrowych, zapewnienie dostępu do zwiększonej liczby publikacji zamieszczonych w elektronicznej bazie biblioteki w oparciu o inicjatywę Open Access oraz zapewnienie wsparcia dla społeczności akademickiej Politechniki Śląskiej w rozpowszechnianiu wyników prac naukowo-badawczych, zarządzania wiedzą oraz promowania dorobku naukowego.

Pierwszą sesję konferencji prowadzoną przez prof. Wiesława Babikę rozpoczął Emanuel Kulczycki swoim wystąpieniem *Czy to się opłaca? Korzyści z otwierania nauki*. Konsekwencją otwartej nauki wykorzystującej narzędzia komunikacji: Web 2.0, Nauka 2.0 jest łatwy dostęp do literatury naukowej i wiedzy będącej we współczesnym świecie dobrem społecznym. Otwarta nauka to swobodna wymiana myśli, koncepcji i idei umożliwiająca wymianę wiedzy oraz weryfikację wyników. W wystąpieniu zostały wymienione korzyści jakie niesie upowszechnienie wyników badań dla naukowców (rozpoznawalność, możliwość nawiązania współpracy) oraz dla instytucji naukowych (awans w rankingach webometrycznych, w rankingach ocen uczelni, atrakcyjność dla studentów, wzrost pozytywnego wizerunku instytucji i nauki w społeczeństwie). Kolejnym referującym był Jakub Szprot – przedstawiciel Interdyscyplinarnego Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego (ICM). W swoim wystąpieniu *Podstawowe aspekty funkcjonowania otwartego repozytorium instytucjonalnego* omówił techniczne, prawne, organizacyjne i wizerunkowe aspekty funkcjonowania otwartego repozytorium instytucjonalnego. Otwarte repozytoria instytucjonalne stały się w ostatnich

latach standardowym narzędziem dystrybucji i zarządzania wiedzą (82,5% repozytoriów na świecie ma statut instytucjonalny) czyli integralnym elementem nowoczesnego systemu nauki. Tematykę repozytoriów kontynuowała Małgorzata Rychlik z Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu wykazując *Wpływ repozytoriów na upowszechnienie dorobku naukowego uczelni*. Istotne jest wypracowanie odpowiedniej polityki funkcjonowania repozytoriów, która posłuży zrównoważonemu napełnianiu repozytorium oraz upowszechnianiu zgromadzonych w nim zasobów cyfrowych. Jak obecność publikacji w repozytorium wpływa na wzrost widoczności dorobku wykazano analizą wzrostu cytowań (Web of Science i Publish or Perish) profesorów publikujących swe prace z zakresu matematyki, anglistyki oraz filozofii. Statystyki wykazują znaczny (niekiedy kilkakrotny) wzrost popularności prac umieszczonych w otwartym dostępie. *Otwarte zasoby naukowe i edukacyjne na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika* omówiła Bożena Bednarek-Michalska, uwzględniając zastosowane metody oraz zakres i rozwiązania technologiczne. Uczestnicy konferencji zapoznali się z repozytorium UMK o dźwięcznie brzmiącej nazwie rUM@K (<http://repozytorium.umk.pl/>), które promuje dorobek naukowy, badania prowadzone na toruńskim uniwersytecie oraz wspomaga dydaktykę. Na przykładzie działalności UMK autorka opisała niestandardowe formy przekazywania wiedzy i rozwiązań prawnych wykorzystywanych w celu otwierania zasobów wytwarzanych w ramach uczelni. Z kolei Lidia Derfert-Wolf w wystąpieniu *Indeksowanie czasopism naukowych w krajowych bazach danych w kontekście organizacyjno-ekonomicznym* dokonała przeglądu krajowych baz danych rejestrujących artykuły z czasopism naukowych w różnych celach i standardach (bazy bibliograficzne, bazy dorobku pracowników uczelni, repozytoria, biblioteki cyfrowe).

Marta Stąporek zaprosiła zebranych do zapoznania się z tematem *Crowdsourcing, social media, lifestreaming - nowe możliwości e-partycypacji użytkowników w kształtowaniu zbiorów, zasobów i usług bibliotek naukowych*. Crowdsourcing, social media, lifestreaming to zjawiska i narzędzia umożliwiające efektywną współpracę między biblioteką a szerokim kręgiem użytkowników - zaangażowanych internautów, które zostały zobrazowane przykładami konkretnych zastosowań, np. tłumaczenia, mapy, opisy zabytków. Poruszono również kwestie wykorzystania potencjału społecznych mediów i lifestreamingu do promocji, modelowania i modyfikacji zbiorów i funkcjonowania biblioteki zgodnie z preferencjami i oczekiwaniami użytkowników, tak aby jej kształt wynikał z kolektywnej inteligencji.

Tomasz Parkoła z Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego omówił rozwiązania stosowane w zakresie zarządzania procesem digitalizacji, udostępniania oraz długoterminowego przechowywania obiektów cyfrowych w ramach Biblioteki Cyfrowej Politechniki Śląskiej oraz Repozytorium Cyfrowego Politechniki Śląskiej. Natomiast Marcin Werla (Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe) w wystąpieniu *Możliwości wykorzystania technologii chmurowych na potrzeby małych i dużych instytucji kultury - perspektywa europejska* przedstawił główne cechy technologii chmurowych i podstawowych motywacji do ich wykorzystania, w szczególności w kontekście problematyki udostępniania zbiorów małych instytucji kultury oraz agregacji metadanych. Przybliżono plany prac dwóch projektów EuropeanaCloud i LoCloud, które rozpoczęły swoją działalność w 2013 roku i dotyczą wykorzystania technologii chmurowych w sektorze instytucji kultury.

Profesor Wiesław Babik rozpoczął drugi dzień konferencji tematem *Biblioteka akademicka na rozdrożu: O współczesnych przemianach w środowisku informacyjnym*, którym wykazał wpływ nowoczesnych technologii oraz uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych na działalność bibliotek akademickich. Na obecną sytuację bibliotek akademickich oddziałują procesy i systemy informacyjne w środowisku wirtualnym, cyfrowa rewolucja i rozwój cywilizacji informacyjnej, wizje społeczeństwa ery komunikacji, realizowane programy edukacji a także „bibliotekarskie” wizje bibliotek i bibliotekarstwa.

Intrygujące pytanie *Czego jeszcze nie wiemy o usłudze powszechnej archiwizacji PLATON-U4* zadali autorzy wystąpienia - Dagmara Bubel, Lidia Szczygłowska i Łukasz Kuczyński. Biblioteki, jednostki naukowe oraz akademickie centra komputerowe są największymi generatorami danych cyfrowych, które wymagają skutecznego i wiarygodnego zabezpieczenia lub archiwizacji. Wymagania w zakresie bezpieczeństwa danych, wysokiej trwałości danych, niezawodności i prostoty użytkowania spełnia Usługa Powszechnej Archiwizacji oparta na oprogramowaniu Krajowego Magazynu Danych KMD, KMD2. Współcześnie funkcjonuje kilka modeli zakupu książek. Jeden z nich *Zakup sterowany popytem (Patron Driven Acquisition) jako model nabywania przez biblioteki książek elektronicznych na miarę XXI wieku* przedstawiła Elżbieta Kopyś. W referacie została zaprezentowana istota tego modelu ze szczególnym uwzględnieniem problemu selekcji i wykorzystania zakupionych zbiorów oraz skutków jego stosowania z punktu widzenia biblioteki, czytelnika i wydawcy. Ofertę szkoleniową biblioteki dostosowaną do konkretnych dyscyplin naukowych i programu szkoleń przedstawiła Lidia Mikołajuk w wystąpieniu *Udział biblioteki akademickiej w kształceniu kompetencji informacyjnych studentów Uniwersytetu Łódzkiego*.

Kinga Żmigrodzka w referacie *Biblioteka akademicka wsparciem gospodarki opartej na wiedzy* apelowała o szeroko rozumianą otwartość bibliotek: otwartość na różne grupy odbiorców, dogodne godziny pracy, niwelowanie barier i oczywiście otwartość zbiorów. Zostały przedstawione doświadczenia z dwóch lat funkcjonowania Dolnośląskiego Centrum Informacji Naukowej i Ekonomicznej (DCINiE). Autorka dokonała analizy zmian, jakie zostały zaimplementowane w celu wsparcia dążeń uczelni i uczynienia z DCINiE centrum informacji dla całej społeczności lokalnej. Na zakończenie Hanna Biaz przedstawiła referat *Bazy muzyczne uzupełnieniem procesu dydaktycznego w uczelniach artystycznych*. Do baz muzycznych dokumentów dźwiękowych należą: Naxos Music Library, Video Music Library, Naxos Jazz Music Library; periodyków: JSTOR; druków zwartych: Oxford Music Online, zawierające pełne wydania encyklopedyczne poświęcone muzyce popularnej, operowej, klasycznej.

W sprawozdaniu zostały nakreślone tylko ogólne zagadnienia wybranych referatów wygłoszonych w trakcie dwudniowych obrad. Jestem przekonana, że konferencja dała sposobność wymiany doświadczeń z działalności bibliotek uczelnianych, a zaprezentowane projekty będą inspiracją na szerszą skalę.

Informacja o autorze:

mgr Renata Ciesielska-Kruczek – kustosz dyplomowany, pracownik Biblioteki Instytutu Neofilologii – Sekcji Angielskiej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, e-mail: renata.ciesielska-kruczek@libpost.up.krakow.pl, tel. (12) 662 69 57.